

Strijp-S: ondernemers aan het woord

AUTEUR Annelies Beek

Geïnspireerd door het artikel 'A Dutch factory town, now a design center' in The New York Times waarin Eindhoven een 'hotbed of design' wordt genoemd, besluit Thomas Kleine Schaars voor zijn bachelorscriptie onderzoek te doen naar het oude fabrieksterrein Strijp-S van Philips in Eindhoven. Een terrein waar de gemeente en marktpartijen samen een creatief woon- en werkcentrum ontwikkelen.

Het doel van de bachelorscriptie 'Nieuwe inzichten in oude gebouwen' is te achterhalen waarom creatieve ondernemers zich op Strijp-S gevestigd hebben en waarom andere creatieve ondernemers binnen Eindhoven dat niet hebben gedaan. Bijzonder aan het onderzoek is de nadruk op de gebruikers van de ruimte, de ondernemers. Tot nu toe onderzochten overheden vooral de economische impact van de creatieve industrie voor de stad, maar hiermee gaan zij voorbij aan de doelgroep. Het zijn tenslotte de creatieve ondernemers die het succes van een creatief cluster bepalen. Voor de scriptie gebruikt Kleine Schaars de inzichten van Richard Florida. Veel onderzoekers en studenten zijn hem voorgegaan, maar dit heeft zelden tot verrassende en vernieuwende inzichten geleid. Het is een uitdaging voor Kleine Schaars om dat tien jaar na het verschijnen van het werk van Florida 'The Rise of the Creative Class' wel te doen. Het boek is immers bejubeld en verguisd door wetenschappers en beleidsmakers, zoals de AGORA over 'Hypes' (2011-3) al liet zien. In het theoretisch kader weet Kleine Schaars complexe theorie te structureren en in begrijpelijke taal aan de man te brengen. Een combinatie van het werk van Landry, Florida, Urry en Nederlandse wetenschappers zoals Van Aalst resulteert in een kritische analyse van de concepten creatieve stad, creatieve klasse en creatieve industrie. Uit deze analyse destilleert Kleine Schaars de locatiefactoren die de creatieve klasse aantrekken. Hoewel hij vooral de stedelijke eigenschappen van Florida ziet als locatiefactoren, zoals een authentiek en divers gebied, voegt hij zelf de locatiefactor 'betaalbare werk- en woonruimte' toe.

Ondanks dat het resultatenhoofdstuk een goed beeld geeft van hoe de ondernemers het werken op Strijp-S ervaren, blijft het voor de lezer de vraag in welke mate en hoe de locatiefactoren van invloed zijn geweest op de vestigingskeuze van de ondernemers. In de analyse van de interviews met de negen creatieve ondernemers blijven nog wat kansen liggen. De matige operationalisering van de locatiefactoren en het concept creatieve klasse – iets waar Florida volgens velen ook niet in geslaagd is – vormt hier de verklaring voor. Kleine Schaars had deze valkuil wellicht kunnen vermijden door zich sterker te beroepen op zijn eigen sterke conceptuele analyses.

De belangrijkste conclusie is dat de locatiefactoren bij Strijp-S vooral van belang zijn voor de jonge startende creatievelingen. Zij waarderen de lage huurprijs, de industriële sfeer en de dynamiek van het gebied. De ervaren ondernemers voelen zich niet aangetrokken tot Strijp-S. De aanwezigheid van jonge ondernemers is voor hen juist een reden zich niet te vestigen op Strijp-S, omdat zij niet hun tijd willen besteden aan het leermeesterschap. Ook de clustering van creatievelingen zien zij als nadelig, omdat volgens hen juist andersgezinden inspireren tot creatieve ingevingen en een ondernemer in Eindhoven zich kan onderscheiden door vestiging buiten Strijp-S. Kortom, Florida's theorie geldt niet voor de gevestigde orde. Dit is met recht een vernieuwende conclusie te noemen. Een interessante vervolgvraag, die helaas niet volledig wordt beantwoord, is wat dit betekent voor Florida's theorie. Kleine Schaars doet wel een heldere beleidsaanbeveling: hij roept beleidsmakers op te streven naar clusters bestaande uit ondernemers uit allerlei sectoren, omdat dit zou kunnen leiden tot meer creativiteit.

Door de ondernemers in plaats van het gebied centraal te stellen ontstaan nieuwe inzichten

Al met al geeft Kleine Schaars in zijn scriptie zowel een heldere en kritische analyse van de theorie over de creatieve klasse, als een goed beeld van het werken in een cluster vanuit het perspectief van de ondernemer. Door de ondernemers in plaats van het gebied centraal te stellen ontstaan nieuwe inzichten: zij zijn immers degenen die het gebied creatief maken. Kleine Schaars' goede schrijfstijl maakt de bachelorscriptie tot een prettig leesbaar geheel. Dit alles maakt de scriptie tot een aanrader voor iedereen die zich bezighoudt met de ontwikkeling van creatieve clusters.

Thomas Kleine Schaars (2012) Nieuwe ideeën in oude gebouwen – Strijp-S als vestigingsplaats voor creatieve ondernemers. Bachelorscriptie Sociale Geografie en Planologie, Universiteit Utrecht.